

מאמר שבועי בדרכי עבודת ד' ועניני הזמן

מפי מרן פוסק הדור

הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א

פרשת כי תשא תשפ"ב

מצפון האמת מפריע לחוטא ליהנות ממעשיו

"וישמע יהושע את קול העם ברעה" (ל"ב, י"ז).

בתרגום יונתן פירש וז"ל: "שמע יהושע ית קל עמא כד מיבבין בחדוא קדם עיגלא", ע"כ. ונראה מלשון תרגום יונתן, שתיבת "ברעה" הוא מלשון "תרועה", ותרועה זהו יבבה, וזהו מה שפירש שהם היו "מיבבין בחדוא". [מיבבים - בוכים בשמחה].

אולם צריך ביאור איך יתכן שהיו "מיבבים בשמחה", והרי זהו תרתי דסתרי, שאדם שבוכה ומיבב הרי השמחה רחוקה ממנו, ואיך יתכן שהם גם בכו ויבבו וגם שמחו.

ונראה בביאור העניין עפ"י מעשה שהיה בסבא מנוברדרוק צ"ל, שבא לעיר אחת ששהה שם אחד מתלמידיו לשעבר שפרק עול ונעשה לחוטא ומחטיא, וביקשו בני העיר מהסבא צ"ל שידבר עם הרשע וישפיע עליו שיסור מדרכו הרעה, והסכים הסבא ודיבר על לב הרשע במשך שעה שלמה, אך דבריו לא הואלו והרשע לא שב מדרכו הרעה. שאלוהו תלמידיו, וכי אין הרבי מתחרט על שאבד זמנו לריק בשעה שלמה, [שכפי הידוע הסבא מנוברדרוק היה מנצל הזמן להפליא וכל שעותיו ורגעיו היו מדודים ממש], והשיב להם הסבא שאינו מתחרט כלל כי הצליח להשפיע על הרשע, שלכל הפחות לא יהא לו טעם בעבירה, כי מאחר שבשכלו התברר לו שאינו צודק בדרכו, הרי אע"פ שימשיך לחטוא מחמת תאוותו, מ"מ כבר לא יהא חוטא לתאבון אלא יחטא מתוך יגון וצער על מצבו המר שהוא נסחף אחר תאוותיו.

ועפ"י נראה לבאר היטב דברי התרגום יונתן, שמצד אחד הם רקדו ושמחו, אבל יחד עם זאת היה להם צער פנימי על שהגיעו לכך, שמצפון האמת שהיה בתוך ליבם לא הניח להם להתעלם מכך שיש להם להצטער על מצבם שהגיעו לידי חטא נורא.

חובת מחאה בעושי רשע

"ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם" (ל"ב, י').

יש להבין מדוע רצה הקב"ה לכלות את כל עם ישראל, והרי את העגל לא עשו אלא שלושת אלפים איש מהערב רב בלבד, (וכמבואר ברש"י בפסוק ז', ולקמן פסוק כ"ח), וא"כ מדוע רצה הקב"ה לכלות את כל בית ישראל בעבור חטאם של שלושת אלפי איש.

ופירשו בזה המפרשים (ספורנו ואוה"ח) שכיון שעם ישראל לא מיחו בערב רב, ולא זו בלבד אלא גם השתתפו במחולות ושמחו על עשיית העגל, לכן נענשו כאילו הם עצמם עשו את העגל.

ומו"ר הגה"צ רבי משה שניידער צ"ל היה רגיל לעורר מכאן על חובתנו בזמנינו, שאם אנו שותקים בזמן שהרשעים לוחמים נגד הדת, וכ"ש אם מתחנפים אליהם ומשתתפים עמם יחד, מידת הדין תובעת להכליל את כולם בעונש, וגם את השותפים או את אלו שעמדו מהצד ושתקו ולא מיחו.

וזכרנו שבשעת המלחמה הנוראה כשנהרגו בכל יום רבבות אנשים נשים וטף בלא להבחין בין צדיק לרשע, היה מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער צ"ל אומר שאין אנו יודעים עד היכן מגיע עומק הדין, ואולי הקב"ה תובע את הצדיקים על מה שלא מיחו ולא עשו מספיק למען כבוד שמים ולכן מעניש את הצדיקים כעונש הרשעים.

וכדברי מו"ר צ"ל שמעתי גם מהגרא"א דסלר צ"ל, והוא אף הוסיף בזה ביאור שזהו מידה כנגד מידה, שאם אנחנו לא מתערבים למחות ולא איכפת לן ממצב כלל ישראל, הקב"ה מתנהג עמנו במידה כנגד מידה ואף הוא אינו מתערב להצילנו מיד שונאינו המבקשים לאבדנו רח"ל.

◇ ◇ ◇

כאשר שומעים את הדברים הללו, ראוי שיאחז אותנו אימה ופחד ממש, שהלא משפטי ה' תהום רבה, והקב"ה מחשיב את מי שלא מיחה כאילו השתתף במעשה הרשע ממש, ועל כן החובה מוטלת עלינו לעמוד בשער למחות נגד על פירצות הדור, וכ"ש שיש לזהר מאוד שלא להחניף לרשעים ולהתחבר יחד עמם, וכבר אמר הקדוש החפץ חיים, "אם לא נלחמים ברשעים אולי יש עוד פתחון פה שמפחדים מהם, אבל אם מחניפים להם, על זה כבר אין שום לימוד זכות, ועל זה בוודאי הקב"ה יתבע", ומו"ר הגה"צ רבי משה שניידער צ"ל היה מוסיף, שאף אם אין בכוחינו ללחום ברשעים כראוי, אבל עכ"פ חייבים אנו להצטער צער רב מתוך יגון ואנחה על חילול ה', והרי כשאדם מפסיד ממון רב וכיוצא"ז הוא מצטער צער רב, ואוי לו לאותה בושה וכלימה שעל ממונו הוא מצטער ועל דבר כבוד שמו ית' אינו מצטער ומה נענה ליום הדין.

שכרם של בני תורה העומדים בניסיון

"ויחר אף משה וישלך מידיה את הלוחות וישבר אותם תחת ההר" (ל"ב, י"ט).

אימתא בתנא דבי אליהו אליהו (זוטא פ"ד), "כשירד משה מהר סיני וראה את הסרוחן שסרוחו ישראל במעשה העגל, וסתכל בלוחות וראה שפרח כתב מעליהן, ושיברן תחת ההר, וכו', מאותה שעה נגזרה גזירה על ישראל, שילמדו אותה מתוך הצער ומתוך השעבוד ומתוך הטלטול ומתוך הטירוף ומתוך הדחק ומתוך שאין להן מזונות. בשכר אותו הצער, עתיד הקדוש ברוך הוא לשלם להן שכרן לימות המשיח ולעולם הבא", ע"כ.

ויש לשאוב מכאן חיזוק גדול בדורינו שבני תורה לומדים מתוך קושי והדחק כפשוטו, ובפרט לאחרונה שיוקר המחיה האמיר, ומה גם שנתרבו ההצעות והפיתויים לעזוב את עולם התורה ולהתעסק בפרנסה, ועל כל בן תורה לידע שהדוחק של בני תורה זהו גזירה שנגזרה בשעת שבירת הלוחות שנלמד את התורה "מתוך צער ומתוך הדחק" וכו', ובשכר זה יזכה כל בן תורה לשכר גדול לימות המשיח ולעולם הבא. **ובוודאי גם האשה שמוסרת נפש יחד עמו, תזכה לעתיד לבוא לשכר רב**, וכדאימת בגמ' בברכות (י"ז ע"א) "נשים במאי זכיין באקרובי בנייהו לבי כנישתא ובאתנויי גברייהו בי רבנן ונטרין לגברייהו עד דאתו מבי רבנן".

◇ ◇ ◇

דע, שלפעמים אדם מרבה בהשתדלות לפרנסה שעות מרובות, עד שנדמה לו שאין לו זמן ללמוד, אבל זהו טעות, כי אדרבה, הקב"ה מצפה לראות איך הוא מתנהג, שאם הוא יחליט שלומד, הקב"ה יסדר לו פרנסתו ממקום אחר כדי שיוכל ללמוד, ומה שנראה לו שהוא צריך את השעות המרובות האלו להשתדלות פרנסתו, זהו רק משום שהוא בחר להתעסק לפרנסתו בזמן הזה, והקב"ה מתנהג עמו בדרך זו, ומזמין לו את פרנסתו רק על ידי הטרחה הנוספת של השעות הללו. וכמו"כ אדם המתפרנס רח"ל מגניבה הרי שודאי נגזר שיהא לו הממון שגנב ואלא שהוא בחר להשיגו בדרך עבירה.

ויש לפרש בזה בדרך רמז מה ששואלים האדם ביום הדין (שבת ל"א ע"א) "נשאת ונתת באמונה, קבעת עתים לתורה", דשני השאלות הללו סמוכות זו לזו מפני ששורש אחד להם, שהלא האדם שלא קבע עיתים לתורה מצדיק עמו שלא מצא זמן פנוי לכך מרוב טרדתו בעסק המסחר, ולזה שואלים אותו תחילה "נשאת ונתת באמונה", כי אם היה לו אמונה בקב"ה, ממילא היה מוצא זמן לקביעות עיתים לתורה, בידיעתו שההשתדלות איננה סיבת השפע אלא גזירת שמים כעין 'מס', ולא יתכן שיפסיד מפרנסתו הקבועה לו על ידי מה שיקבע עיתים לתורה.

◇ ◇ ◇

הקדוש החפץ חיים היה אומר, שאנשים רגילים לומר "כל הטפשים הם חכמים לעצמם", אך אני אומר להפך, "החכמים העשירים הם טפשים לעצמם", כי העשיר שעמל כל ימי חייו רק להרבות את רכושו ולקנות בתים וכדו', לא

נדבת ידידנו הר"ר ד"ר אברהם גלר שליט"א ובני ביתו
לזכות נכדו הרך הנימול משה מרדכי בן בנו הרב אשר מתתיהו גלר שיהי'
יה"ר שיזכה לרוות רוב נחת דקדושה מכל יוצאי חלציו אבי"ר

**הוראת מרן שליט"א ובתי הדינים דירושלים עיה"ק ובני ברק
שלא למכור ולקנות מוצרי "דוריסוס" עד לאחר חג הפסח הבעל"ט**

לאחר שחברת "שטראוס" יצאו בפרסומי תועבה תחת המותג "דוריסוס" שלהם, הצטרף מרן רבינו שליט"א לקריאת הגאון"צ חברי הבד"צ דעיה"ק שליט"א שלא למכור ולקנות את מוצרי "דוריסוס" עד אחר חג הפסח הבעל"ט בכדי להביע את כאב היהדות החרדית ובכדי שלא ישונה חלילה ולמען ידעו הנוגעים בדבר כי בנפשיו הוא.
(יצויין כי בימים אלו יצאו גם הגאונים ראשי בד"צ בני ברק בקריאה הנ"ל לקנוס את החברה).

לעצמו הוא אוסף אלא לאחרים שיירשוהו וכמו שכתוב "ועזבו לאחרים חילם" (תהלים מ"ט, י"א), ומאידך כשאנו מנצל הזמן ללימוד התורה הרי הוא טיפש גדול, שהלא בשעת פטירתו של אדם אין מלווין לאדם לא כסף וזהב, אלא תורה ומצוות ומעש"ט בלבד, ואם היה חכם באמת, היה מנצל הזמן לאסוף את הרכוש האמיתי שזהו תורה ומצוות ומעשים טובים, עכ"ד.

ומהגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל שמעתי שאמר, "מדרכו של עולם שבאמירת פיוט 'ונתנה תוקף' בימים נוראים, מתרגשים ובוכים באמירת התיבות 'אדם יסודו מעפר וסופו לעפר', אבל אני בוכה בעיקר כשאומרים 'בנפשו יביא לחמו', ומשום שכל מה שהאדם משיג בחיי העולם הזה לצורך פרנסתו, זהו 'בנפשו' והיינו במחיר של 'נפשיות' ורוחניות, שהרי בשביל עסק הפרנסה צריך האדם להשקיע זמן, וזמן זה דף גמרא, והן אמת שמה שמוכרחים אין ברירה, אבל מ"מ צריכים להרגיש את המחיר שמשלמים על כל רגע של עסק בחיי הפרנסה, שזהו בעבור 'נפשינו' וחיי העולם הבא, ועל זה באמת ראוי לבכות".

עיקר כוחו של משה רבינו שדעתו נעשית דעת תורה

"ויחר אף משה וישלך מידי את הלוחות וישבר אותם תחת ההר" (ל"ב, י"ט).

איאת בספרי בסוף פרשת וזאת הברכה על הפסוק (דברים ל"ד, י"ב) "ולכל היד

החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל", "לעיני כל ישראל - שנשאו לבו לשבור הלוחות לעיניהם".

וצריך ביאור מדוע גדולת משה רבינו ניכרת בכך ששבר את הלוחות יותר מכל מעשיו, וביותר תמוה שבתחילה נאמר "ולא קם נביא עוד בישראל כמשה", ועל זה הוסיפה תורה מדריגה נוספת בשבחי "לכל האותות והמופתים אשר עשה משה", ורק לאחר מכן נאמר מדריגה עליונה יותר "אשר עשה משה לעיני כל ישראל" וזהו שבירת הלוחות ומשמע שזהו המדריגה העליונה ביותר, והדבר תמוה מדוע שבירת הלוחות נחשבת כמעלה העליונה של משה רבינו יותר מכל מעלותיו.

ונראה בביאור הדברים, שבשבירת הלוחות הראה משה רבינו את כוחו בתורה הקדושה, שלא זכה בחכמתו לדעת רק מה שקיבל מפי הגבורה, אלא זכה שדעתו נהפכה לדעת תורה ממש, עד שהיה כוח בדעת תורתו לגבור על הלוחות ולשברם.

וזהו חובת כל גדול בתורה, שדעתו תהיה דעת תורה, ולא יסתפק רק לדעת מה כתוב בשו"ע, אלא יכוון בדעתו מהו רצון ה', ולזה זוכים על ידי עמל ויגיעה בתורה הקדושה ועל ידי יראת שמים טהורה.

"מיכאן תצא הקדיאה לכולם להצטרף ללמוד בכל יום משנה ברורה הלכה למעשה" מתוך דברים שנאמרו בכינוס אלפי אלופי ישראל בסיום לימוד דף היומי בהלכה ע"י ארגון 'דרשו'

ומקווה אני שרבים יתעוררו הלילה לקבל על עצמם ללמוד משנה ברורה בכל יום, ובזה יקבלו מיד [לפני העשיה] השכר והתואר המיוחד "בן העולם הבא", ואשרי להם ואשרי חלקם שזוכים לזה.

ובאמת כל אחד יכול ללמוד הלכה בכל יום, שללמוד כמה דקות (מינוט) ביום הלכה הוא דבר קל, אלא שהיצר הרע הוא מלאך, והוא יודע כמה חשוב הוא לימוד התורה, ולכן הוא מערים נסיונות לאדם שלא יצליח ללמוד ברציפות מידי יום, אבל ה"עקשן יצליח" ויקבל על עצמו בקבלה חזקה ללמוד בכל יום ברציפות, ועל דרך מה שכתב הרמב"ם (פ"ב מהלכות תשובה ה"ב) "עד שיעיד עליו יודע תעלמות", ובדרך זו יצליח ויעלה בידו רכוש גדול.

וזהו 'דרשו ה' ועוזו' והיינו לדרוש ולחפש את הקב"ה, ולא להיות "מסתפק במועט" אלא לחפש יותר ויותר, ומי שמצטרף ל"דרשו ה' ועוזו" והיינו שמחפש את ה' ואינו מסתפק במה שיש לו אלא מחפש איך להתעלות עוד ועוד, הוא יצליח ללמוד הלכה למעשה בכל יום.

מידת הדין מקטרגת בזמנינו

והנה בזמנינו המצב קשה מאוד, שהרשעים גוזרים גזירות שונות על שומרי התורה והמצוות, וזכורני שמו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל היה רגיל לומר בשעה שהרשעים היו גוזרים גזירות נגד התורה "בוער אש, ספרי תורה בוערים ואיך אנחנו יכולים לשתוק", אמנם זאת תשובתינו בשעה קשה כזאת - בחיזוק התורה כנגד מפירי התורה, ולכן אשרינו מה טוב חלקינו שזכינו היום להרבות תורה, וזהו חובותינו בשעה הזאת - לחזק את התורה שהיא הנשק שלנו. וזהו התשובה שלנו בשמים נגד השטן שמקטרג עלינו.

ואנחנו מודים לקב"ה שבזמן קשה כמו בזמנינו אנחנו יכולים להביא לו 'מתנה' של אלפים ורבות שמסיימים לימוד משנה ברורה להשביט בכך את מידת הדין, שהלא ראשי השלטון מחרפים ומגדפים שם שמים באופן נורא, ופוגעים בקב"ה אפילו במקום קדשו במקום שכנית עוזו בכותל המערבי ומייחדים שם מקום לרפורמים, ולא היה לעולמים דבר נורא כ"כ שפושעי ישראל גירשו את השכינה הקדושה ממקומה בכותל המערבי, ובוודאי מידת הדין תובעת מה אנחנו עושים שבעוה"ר אין אנחנו עושים מספיק, אמנם הלילה אנחנו מביאים לקב"ה 'מתנה' של אלפים ורבות שקיבלו עליהם ללמוד משנה ברורה בכל יום במסגרת 'דרשו', ובזה אנחנו מקווים להשביט את מידת הדין.

ואני מבקש מהקב"ה שנזכה שיתווספו עוד רבים שיקבלו על עצמם ללמוד מידי יום ביומו משנה ברורה, וגם יצליחו לקיים את התחייבותם ולא יחסרו אפילו יום אחד. ונמצאים אנו היום כבר סמוך ממש לביאת משיח צדקינו, שמשיח צדקינו משגיח מן החלונות ומציץ מן החרכים מתי יוכל לבוא, וה' יעזרו שנזכה בקרוב לביאת משיח צדקינו בקרוב.

"זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו", באנו לשמוח במעמד "סיום משנה ברורה" שנלמד על ידי אלפים ורבות.

ידוע מה שאמרו חז"ל (מגילה כ"ח ע"ב) כל השונה הלכות מובטח לו שהוא בן עולם הבא, ושמעתי מפי מרן הגרי"ז זצ"ל ש"מובטח לו" של חז"ל אינו צ"ק אלא מזומן, ומי הוא זה שלא ישתוקק לקבל הבטחה של חז"ל שעצם ההבטחה היא קבלת מזומן.

ונראה בביאור עניין הבטחה זו "שהוא בן העולם הבא", שהוא כעין הלשון "בן עיר שהלך לכרך" שגם בהיותו בכרך הוא עדיין קרוי בתואר "בן עיר" כיון שבעצמותו הוא בן עיר, וכך גם הולמד הלכה בכל יום הרי הוא "בן העולם הבא" עוד בהיותו כאן בעולם הזה, שהרי הוא חושב בכל מעשיו היאך לנהוג כרצון הקב"ה, ובזה הוא נקרא "בן העולם הבא" כיון שעיקר חייו ומחשבתו הוא על חיי העולם הבא.

ולכן אני קורא לחבורת דרשו - "חבורת בני העולם הבא", שכיון שלומדים משנה ברורה בכל יום, הרי הם נקראים כבר בעולם הזה "בני העולם הבא".

השמחה בשעת הסיום

והנה שמחת הסיום היא שמחה גדולה, שבזה זוכים לדבר 'מושלם'. וזכורני שבשעה שבאתי פעם להרה"ק ר' אהרן מבעלזא ז"ע, שאל אותי היכן אני לומד, וכשהשבת לי שבישיבת חברון, ביקש ממני לומר לבחורי ישיבת חברון, שכאשר לומדים מסכתא יש להקפיד ללמוד מתחילתה ועד סופה בלא לחסר אפילו חלק קטן מהמסכת, וביאר שבכל לימוד מסכתא שאדם לומד בעולם הזה, הרי הוא בונה לעצמו כנגדו בית בעולם האמת, ואם למד מסכתא ולא סיימה, יהא לו בית חסר ופגום, והרי הוא דומה לאדם שבנה בית והשאיר בו הרבה חסרונות או פגמים וכגון שאין בו חלון או דלת וכיו"ב, ורק אם הוא מסיים את המסכתא אז יהא לו בית שלם ונאה, וע"כ יש להזדרז לסיים המסכתא, עכ"ד.

וא"כ השמחה עכשיו גדולה מאוד שאלפי יהודים זוכים עכשיו ל"דבר מושלם" ולבנות היכלות שלימים בשמים, ובפרט שזכו לסיים משנה ברורה שהוא "לימוד על מנת לקיים" שמעלתו גדולה יותר.

קדיאה להצטרף ללמוד הלכה למעשה בכל יום

והמעמד כאן אינו רק "חתן תורה" אלא גם "חתן בראשית", שמכאן תצא הקדיאה לכולם להצטרף ללמוד בכל יום משנה ברורה הלכה למעשה, וכבר כתב רש"י (דברים ט"ו, י') על הפסוק כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלוקיך, "אפילו אמרת ליתן, אתה נוטל שכר האמירה עם שכר המעשה, והרי מבואר בדברי רש"י יסוד גדול, שעצם הדבר שהאדם מבטיח לעשות מצווה, הוא כבר מקבל ברכה על כך.

תפילת מרן שליט"א בקבר רחל על התורמים עפ"י בקשתו לקרן היתומים

מסע מרן רבינו שליט"א לקבר רחל להעתיק בתפילה על התורמים לעזרת נישואי שבעים ואחד יתומים הנישאים בחודש אדר א', יתקיים אי"ה בערב ראש חודש אדר ב' תשפ"ב

לגודל חשיבות המגביית הנערכת ע"י "קופת העיר" כתב מרן שליט"א מכתב בקשה להשתתף בעין יפה במגביית, כשבדבריו כתב "קופת העיר תומכים בעין יפה מידי חודש בחודש בנישואי יתומים ויתומות, ועכשיו הקימו קופה מיוחדת לעזרת שבעים ואחד יתומים ויתומות שעומדים להינשא בחודש אדר א', ובדקו כל מקרה ומצאו שזקוקים לעזרה, והחוב מוטל על כלל הציבור לתת נתינות חשובות לזכות במצווה רבה כזאת, וכל אחד ישתדל לתת כפי יכולתו, ואשרי מי שיכול לתת עבור נישואי כל אחד מהיתומים לכה"פ 10 ₪ ליתום, ושכרו רב מאוד

לתרומות כהוראת ובקשת מרן רבינו שליט"א ניתן להתקשר לקופת העיר 07-47-39-1800 או בעמדות 'נדרים פלוס' ו'קהילות'